

Самур

№ 8 (267) 2013-йисан 29-август

1992-йисан январдилай акъатзава

Цийивилер

www.samurpress.net

Поэзиядин квал

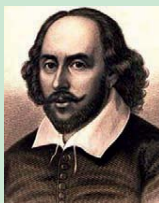

Россиядин Тверь шегьерда дуьньяда сифте яз поэзиядин квал эцигна кардик кутунва. Кваллиз вич Твердай тир тIвар-ван авай шаир Андрей Дементьеван

тIвар ганва. Губернатор А.Шевелёва и йикъара кIвалин символ тир куьлег гьадав вугана. Хъсандиз эцигнавай дараматда шаирар ва поэзиядал рикI алайбур патал вири жуьредин кулай шартIар арадал гьанва.

Къилиз акъудда

Британияда Уильям Шекспиран ширдалди кхьенвай пьесаар прозадиз элкьуьрзава. И кардихъ галаз уьлкведин сейли кхьирагар машгъл я. Месэла къарагъарнавайди “Hogarth” чапхана я. Адан векилри лугъузвайвал, Шекспиран поэзиядин чIал гзаф четин я ва гъавилляй кIелзавайбур гьевесдай ветъезва. Таржума 2016-йисалди, чIехи драматургдин 400 йисан юбилейдалди къилиз акъудда.

Къизилар гузва

Дубайда гьукуматди инсанар яхунарун патал са маса жуьредин рехъ жагъурнава. “Куь заланвал къизилда ава” тIвар ганвай программатив къадаивал, инсанри яхун хъайи гьар са килодин

эвезда са грамм къизил къачуда. Лап пара яхун хъайи пуд касдиз къилди пишкешар - 20 агъзур диргьемдин мас авай къизилдин пулар гуда.

Алакатдин “сят”

Британиядин алибри алакатдин алат арадал гьанва. Гьилик кутадай сятдиз ухшар тир и алатдиз “кьиникьинин индикатор” тIвар ганва. Ада инсан гьикI къуьзуь жезватIа тайинарзава. Цийи алатдихъ гьакIни инсан рекьидай вахт къалурдай алакунар ава. Алакатдин “сят” кьуд йисалай аптекриз ахъайда. Адан сифтегьан кьимет 300 фунт жода.

Афнидиз гуьмбет

Белорусдин Шклов шегьерда афнидиз кишпирдикай гуьмбет эцигнава. Адаз зарафатдивди Огуродец тIварни ганва. Им дуьшуьшдин кар туш. Сад лагъайди, Белорусда Шклов афнийрин къилин шегьер яз гьисабзава. Къвед лагъайди, афнияр инсандин сагъламвал патал виридалайни хийирлу салан майва я.

И ЧИЛ ХАЙИ ДИГЕ Я

Шеки

ЖЕЧ ГЪА!...

ДЕПАРТАМЕНТ КIЕВИРНА

■ Азербайжан Евросоюздик экечIдайла ЕС-ди адавай авур къилин тIалабунри-кай сад республикадин къадардал гьалтайла тIимил халкъар патал чIал ва адетар хуьз, меденият виликди тухуз куьмек гудай къулайвилер арадал гьун тир. ШартIарик халкъдин телевидение арадал гьун ва ана уьлкведин халкъариз талуькьарнавай гунугар гунни акатзавай.

Инсанри. Ингье акI хъанач. Акваз-акваз гьа са кIалубдай акъатай хътин гунугарни тIимиларна, журналистрин пешекарвални хкаж хъанач. Ахпа тIампIна департамент кIевирна. Бес Евросоюздиз гайи гаф, бес Ижтимаи Телевиденидин устав гьикI хьурай?

“САМУР”

Са шумуд йис инлай вилик Ижтимаи Телевидение кардик кутурла ана “Къадардал гьалтайла тIимил халкъарин департаментни” ачухарнай. Департаментдин журналистри чи республикадин лезги, талыш, куьрд, таг, чувуд, татар ва маса халкъарикай гьазурай са жерге гунугар агьаллийри хъсандиз къабулнай. Телевиденидин рейтинг акваз-акваз хкаж хъанай. Иллаки лезгийрикай гайи цIудралди сюжетар, чи халкъдин адетрикай, медениятдикай, чи вилик-къилик квай ватангьлийрикай гьазурнавай марагълу программаар вирида вилив хуьзвай.

Къвердавай программарин къадар пара, ери хъсан жедайдак муд кугунвай

Гъахъ гаф яргъл фида.

Лезги халкъдин мисал

АВАДАН ЖЕЗВА

Алай йисан 14-августдиз Азербайжан Республикадин Президент Илгьам Алиев Исмаиллы, Къебеле, Огъуз ва Шеки районра хъана. И районрин агалкьунрихъ галаз таниш хъайи ада, гьакӀни инра цӀийи карханаяр кардик кутунин мярекатра иштиракна. Агъадихъ чна маса халкъарин векилрихъ галаз санал цӀуд агъзурралди лезги-ярни яшамии жезвай а районра гъхътин дегӀишвилер кьиле фенватӀа, куврелди Келзавайбурув агакьарзава.

КЪЕБЕЛЕ

нердиз эцигнавай и комплексдихъ 159 утагъ ава. Ина эхъведай цин гъавиз, гараж, пекер чухъудай чка, кьве турк гъамам, кьве бугъадин гъамам, иервиллин салонар, кьве сауна, массаждин утагъар, билиард ва теннис кьугъун патал залар ва маса объектари туькьурнава.

ИСМАИЛЛЫ

дилай виниз жедайди фикирда кьунва. Исмаиллыда уьлкведин чӀехида гьакӀни пекер цвадай фабрика, цин электростанция, Ивановка-Гъажигъатемли-Моллаисакълы шегъре кардик кутунин мярекатра иштиракна. ЦӀийи фабрикада цӀудралди дигешгӀийри кьвалахзава.

Чехи лезги хуьрерикай тир Сумаггаллыдин мукъув эцигнавай, вичихъ 1600 киловаттдин гуж авай цин электростанцияда 12 кас кьвалахдив таъмин хъанва.

Районда цӀийи рекъер кутунин кьай-гъуни чӀугъзава. И йикъара агъалийрин ихтиярда вуганвай Ивановка-Гъажигъатемли-Моллаисакълы шегъредин яргивал 29,5 километр я. И рекъикай 6 агъзур агъалияр яшамии жезвай 7 хуьруь менфят кьачуда.

ЦӀийиз кардик кутур автовокзалди Баку, Шамахи, Къебеле, Огъуз, Шеки, Къах ва Закъатала шегъерриз физ кӀанзавай агъалийриз кьуллугъда. Вичихъ кьулай шартӀар авай и карханада 22 кас кьвалахдив таъмин хъанва.

Мад са цӀийивал. Гъикъван чӀав тир шегъердин агъалийри хъвадай цикай кьитвал чӀугъзава. И татугайвал арадай акъудун патал шегъердиз 11 километр яргъай гъаркьув гунгарра аваз булахарин ятар гъанва. И кардихъ авсиятда цин гъамбархана ва маса дараматарни эцигнава. Шегъердиз яд гъайдала 2030-йисуз инин агъалийрин кьадар 28 агъзур кас-

ШЕКИ

30 километр тир и рекъи гьакӀни са бязи районрин шегъеряр галкьурзава.

Шекида и шегъердихъ галаз марагълу хъайи Президент Илгьам Алиев гьакӀни цӀийи кьилелай туькьурнавай Шекидин Гьукьуматдин Драмтеатрдин дараматдихъ галаз таниш хъана. Виликан вахтунда Драмтеатрдихъ 4000 квадратметрдин майдан авайтӀа, гила ам 5000 квадратметр хъанва. Утагърин кьадар 78-далай 86-дав ага-

Къадим Шеки Азербайжандин югъ-къандивай авадан жезвай, виликди физвай районрикай я. Алай йисан 14-августдиз ина Шеки-Агъа Куьнгуьт-Айдыбулах рехъ ачухарна. Адакай мужьуд хуьруьн 8 агъзур агъалийри менфят кьачуда. Вичин гъаркьуввал 6 метр, яргивал

Ватан кӀвал - халкъ хизан я.

Лезги халкъдин мисал

къарнава. Къуд корпусдикай ибарат тир Драмтеатрдин гьенелни гзаф абадвилер тухванва. Мярекатдал лагъайвал, эхиримжи йисара Шеки фестивалринни юбилейрин шегъердиз элкьвенва. Ина "Ипекдин рехъ" фестиваль тухвана, Мирзе Фетели Ахундован 200 йисан, Шекидин 2700 йисан, Хандин имаратдин 250 йисан юбилеяр кьейд авуна. 14-августдиз шегъерда "Шекидин ханарин кьвални" ачухарна.

Шегъерда югъ-къандивай авадан жезвай Къебеледин ачунар маднийер ийизвай цӀийи дарамат эцигнава. Им Гейдар Алиеван Конгрессдин Меркез я. ВацӀун кьерехда эцигнавай 1200 чкадин Меркездихъ санлай 8,5 гектардин умуми чилер ава. Пуд гъавадин дараматда гъар жуьредин кьулай шартӀар арадал гъанва. Адан къаншарда вацӀун и патай а патаз элячӀун патал вичин гъаркьуввал 24 метр, яргивал 42 метр тир муьгъ эцигнава. Меркез ачухардай мярекатда Азербайжан Республикадин Президент Илгьам Алиева иштиракна.

Шийи дараматрикай садни "Къафкъаз карвансарай" отел я. Девирдив кьадайвал, гзаф

руьн чилерал вичин кьимет 25 миллион манат тир агрокомплекс кардик кутунва. Иниз Германиядай "Симментал" жинсинин 805 кал гъанва. Кархана кьецепатан уьлквейрай гъанвай 55 хуьруьн майишатдин техникадивни агрегатрив таъминарнава. 200 касди кьвалахзавай агрокомплекса виликай кьезмай йисара як гьасилдай фабрикаи кардик кутада.

ОГЪУЗ

Дагъдин районрикай тир Огъузда Азербайжан Республикадин Президент Илгьам Алиев ина эцигнавай Гейдар Алиеван Меркездин эцигунрихъ галаз таниш хъана. 2014-йисан эхирра кардик кутуна кӀанзавай и меркезда 25-30 касди кьвалахда. Ахпа И.Алиева шегъердиз хъвадай яд гунин ва ялрдин бахча кардик кутунин мярекатра иштиракна. Ам гьакӀни гуьнгьна хуьтазвай Къарамерйем-Исмаиллы-Шеки шегъердин Къебеле-Огъуз кьатӀ

ачухардай чӀавуз гъана хъана. Вичин яргивал 75-95 километр тир и рехъ кьилий-кьилди цӀийикӀа туькьурнава. И рекъикай Зарагъан, ГъвечӀи Пирали, Мирзебейли, Зергерди хуьрерин ва Ниж поселкадин агъалийри менфят кьачуда.

ЦӀийи цин гунгарди шегъердин 9 агъзур ва адан патарив гъай 6 хуьруьн 11 агъзур агъалияр хъвадай цивди таъминардай мумкинвал гуда.

Шегъерда эцигнавай кьве гъавадин бахчадин дараматди 1510 квадратметрдин чка кьазва. Вири жуьредин кьулай шартӀар арадал гъанвай и карханада 26 кьвалахдай чка ава.

Şeyx Məhəmməd Yarağının istedadlı tələbələrindən sayılan, İmam Şamilin ən yaxın dostlarından və ən yaxşı şeyxlərindən biri adlandırılan Quba əyalətinin Zuxul kəndinin sakini Şeyx Hacı Əli Əsgər əslində çar müstəmləkəçiliyinə qarşı mübarizəyə həm müəllimindən, həm də silahdaşlarından tez başlamışdı. 1822-ci ildə Şeyx Məhəmməd Yarağının "Kürə şeyxi" adlandırılan general A.P.Yermolov iki il öncə Hacı Əli Əsgəri "ələkeçməz şeyx" kimi təsvir etmişdi.

XIX əsrin rus tarixçisi, Qafqaz müharibəsi haqqında 14 cildliyin müəllifi N.Volkonski Hacı Əli Əsgərin "müridizmin ən bariz döyüşçülərindən biri", Ləzgidə və Dağıstanda "yeni təlimin qızğın təbliğatçısı", təkcə sözlə deyil, həm də "döyüşkanlıq ilə tanınan şeyx" olduğunu qeyd etmişdi. 1913-1918-ci illərdə "Djaridat Dağıstan" qəzetinin redaktoru olmuş məşhur Dağıstan tarixçisi Ali Kayayev özünün "Dağıstanda təriqət və müridizm" əsərində zuxullu İgdi "Camaluddindən sonra təriqəti yüksəklərə qaldıran şeyxlərdən biri" kimi xarakterizə edib.

Hələ 1815-ci ildə çarizmin işğalçılıq siyasətinə qarşı etiraz kimi 3 min nəfərlik dəstə yaradaraq, silahlı mübarizəyə qoşulan Şeyx Hacı Əli Əsgər 1820-1823-cü illərdə general A.P.Yermolovun qoşunlarına qarşı döyüşlərdə, sonralar İmam Şamilə birlikdə Axulqo döyüşlərində fərqlənmiş qəhrəman kimi tarixə düşüb. Onun mübarizəyə qoşulması Kürə xanına etirazla bəslənib.

Xana etiraz

1814-cü ilin yazında Zuxul kəndindən Kürə xanlığının (Cənubi Dağıstan ərazisində ən böyük ləzgi xanlığı - M.M.) paytaxtı Qurah şəhərinə köçən bir ailənin xanın qəzəbinə düşər olmasından və həmin ailədən dörd nəfərin dar ağacından asılması xəbəri Quba əyaləti

ləzgilərini bərk sarsıtdı. Həcc ziyarətindən təzəcə qayıtmış gənc Əli Əsgər bu faciənin izininə düşməyi qərara aldı, çünki həmin insanlar onun nəslindən idi.

Qurahda yerli camaatdan eşitdikləri onu heyrətə gətirir. Deyilənlərə görə qərib ailədəki bir-birindən gözəl üç qız xanın əlaltılarının diqqətini çəkir və onlar bunu ağalarına çatdırırlar. Xan ailənin başçısını yanına çağıraraq, qızları onun sarayına gətirməyi təpşirir. Zalımın qara niyyətini başa düşən ata gecə ikən ailəsi ilə birlikdə Qurahı tərk edir. Lakin xanın adamları Kiri kəndinin yaxınlığındakı onları ələ keçirirlər. Müqavimət göstərən ata və onun iki oğlu yaranırlar.

Xan zuxullulara cəzalandıraraq atanı, onun arvadını və iki oğlunu şəhər meydanında dar ağacından asdırır. Üç qızı çəçenlərə satır. Bu, xanın törətdiyi ilk vəhşilik deyildi. O, rus generallarına arxalandığına görə hər cür özbəşənliyə yol verir, yerli əhalini son dərəcə istismar edirdi. 1810-1811-ci illərdə Quba xanlığında ləzgilərin güclü müqavimətinə rast gələn rus generalları burada hərbi komendant üsul-idarəsini həyata keçirərək, Dağıstani işğal etməyə başladılar. Yene silahlı ləzgi dəstələri ilə üzleşən və xeyli canlı qüvvə itirən ruslar qısaçılığa əl atdılar. General Xatunsev və general Quryevin birləşmiş qoşunları Surxay xanın qoşununu darmadağın etdikdən sonra ruslar qaçan xanın qardaşı oğlu Aslan bəyə polkovnik rütbəsi verərək, onu Cənubi Dağıstanın böyük ərazilərini əhatə edən Kürə xanlığının xanı təyin etdilər. Başqa millətdən olan Aslan bəyə yerli əhalini - ləzgiləri istismar etmək təpşirdi. O da bundan istifadə edərək, həm qəddarlıqda ad çıxarır, həm

də çoxlu var-dövlət toplayırdı. Onun xalqın üzərinə qoyduğu vergilər xüsusilə dözülməz idi.

Rus generalı Pestel Aslan xanın xalqa necə zülm etdiyini belə qələmə almışdı: "Aslan xan tabeliyindəki əhalinin qızlarını zorla ələ keçirərək satır və yaxud çəçen atları ilə dəyişir. O, buna etiraz edən çoxlu insanları güllələdi. Hadisədən xəbər tutan general Xatunsev ləzgilərə qarşı tēpēdēn dirnağa kimi silahlanmış 2 min rus əsgəri göndərdi. Aslan xanın əzilmiş qoşunu və rus əsgərləri gözləmədikləri halda mühasirəyə düşdülər. Hacı Əli Əsgərin və ona köməyə gəlmiş Yargun (Həzrə) kəndinin starşinası, cəsur sərkərdə kimi ad çıxarmış Xanbutay bəyin birləşmiş dəstələri işğalçılara ilk ağır zərbə endirdilər. Çoxlu itki verən ruslar güclə mühasirədən çıxıb, geri çəkildilər.

Bu döyüşdən sonra general Xatunsev və general Quryev Kara-Kürədə və Qasımürdə öz batalyonlarını yerləşdirdilər. Bunun ardınca onlar Quba dairəsinin reisi baron B.Vredenin köməyi ilə Yargun (Həzrə) və Əcəxür kəndlərini tutmağı və strateji əhəmiyyətə malik olan həmin məntəqələrdə rus batalyonlarını yerləşdirməyi qərara aldılar. Lakin onların niyyəti baş tutmadı. Bunu eşidən xalq silaha sarıldı. Hacı Əli Əsgərin və Xanbutay bəyin 7 minlik qoşunu işğalçıların qarşısına siper çəkdi. Bir neçə günlük döyüşlərdə hər iki tərəf çoxlu itki verdi. Lakin bu dəfə də ruslar geri çəkildilər.

Həmin döyüşlərdən sonra xalqın azadlıq uğrunda mübarizəsi gətirdikcə daha geniş vüsət aldı. Arxiv materiallarından və ayırı-ayırı tarixçilərin məlumatlarından aydın olduğu kimi, təkcə 1815-1816-cı illərdə Kürə və Quba ləzgiləri ilə döyüşlərdə ruslar 27 ober-zabit, 2700 nəfər aşağı rütbəli zabit və əsgər itirdilər. 200-dən çox işğalçı kontuzilya aldı.

Həmin hadisələrdən on il ötəndən sonra Qafqaz çarşinisi İ.Paskeviç ləzgilərdən və ruslara müqavimət göstərən Qafqazın digər xalqlarından qısa almaq üçün I Nikolaya göndərdiyi raportda yazmışdı: "Dağlı xalqları ram etmək üçün daha təsiri tədbirlər görmək lazımdır. Ayırı-ayırı ekspedisiyalar və yürüşlər etmək onların cəzalandırılması lazımı nəticələr vermir." (Bax: **Кавказский сборник. Тифлис, 1887. С. 150**). Çarşinin təklifi ilə əlaqədar imperator I Nikolay ona əmr edir ki, Qafqazdakı bütün qoşunları birləşdirib, qəti zərbələrlə dağlıların üsyanlarını yatırsın və onları birdəfəlik ram etsin. Bunu həyata keçirmək üçün imperator çarşinə belə göstəriş verir: "Bütün dağlı xalqlara qarşı eyni zamanda yürüşə başlamalı, onların mühüm məntəqələrini, xüsusən də aran ərazilərini ələ keçirməli və beləliklə də həmin xalqları hər cür ərzaq vasitələrindən məhrum edərək, tabe olmağa məcbur etməli." (Bax: **Yenə orada**).

Qafqaz xalqlarını ram etməyin mümkün olmadığını işğalçılar sonra başa düşdülər. Çünki bu xalqların azadlıq mübarizəsinə "Ölürük, boyun əymərik" deyən Şeyx Hacı Əli Əsgər kimi qəhrəmanlar rəhbərlik edirdilər.

Müzəffər MƏLİKMƏMMƏDOV (Ardı var)

Vətənə məhəbbət
iman əsəridir.

Azərbaycan atalar sözü

Yeniliklər

www.samurpress.net

Milli azlıqlara diqqət

ATƏT-in yeni təyin olunmuş milli azlıqların işi üzrə Ali Komissarı Astrid Tors vəzifəsinin icrasına başlayıb. Bu, ATƏT üzvü olan 57 ölkə arasında əldə edilmiş konsensus nəticəsində mümkün olub. Növbəti 3 il ərzində bu vəzifəni icra edəcək A.Tors çalışdığı müddətdə milli azlıqların problemləri ilə daha yaxından məşğul olacağını bildirib. Onun fikrincə, hazırkı dövrdə milli azlıqlara diqqətin artırılması son dərəcə vacibdir. Müşahidəçilərin qeyd etdikləri kimi, xanım Tors ilk günlərdən gərgin fəaliyyətə başlayıb.

Körpü tikiləcək

Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin bu ilin avqustun 13-də Bakıda rəsmi səfərdə olarkən imzalanmış mühüm müqavilələrdən biri də Samur çayı üzərində yeni avtomobil körpüsünün tikintisi ilə bağlı olmuşdur. Rusiyanın və Azərbaycanın birgə tikəcəyi bu körpü dünya standartlarına uyğun, elmi-texniki tərəqqinin son nailiyyətləri nəzərə alınaraq inşa ediləcək. Eyni zamanda çayın üzərindəki köhnə körpü yenidən qurulacaq. Körpünün tikintisi ilə əlaqədar hər iki ölkənin nəqliyyat nazirləri tərəfindən protokol imzalanmış, eyni zamanda ikitərəfli əməkdaşlığın digər aspektləri müzakirə olunmuşdur.

Yeni aviareys açılacaq

"BİM-Avia" aviashirkəti tərəfindən həyata keçiriləcək Sankt-Peterburq - Qəbələ aviareysinin reallaşdırılmasına bu il sentyabrın 12-dən başlanacaq. Bu bərədə "Azərbaycan Hava Yolları" QSC-nin mətbuat xidmətindən bildirilib. Bu istiqamət üzrə aviareyslərin reallaşdırılması avqustdan başlamalı idi. Lakin Aviaşirkət özü uçurlara başlamaq vaxtını seçmək hüququna malikdir və bu tarix 12 sentyabdır. Qəbələdən Sankt-Peterburqa olan aviareyslər cümə axşamları yerli vaxtla saat 12:30-da həyata keçiriləcək.

Цийивилер

www.samurpress.net

Веревирдер ийда

Азербайжан Республикадин Милли Межлиси зулун сессиядин эхирда “Гзаф аялар авай хизанриз гьукматдин патай куьмек” твар ганвай кьанундин проекткай веревирдер ийида. Цийи кьанун кьабулайтла, ихьтин хизанриз квалер гуда ва абур патал маса кьезилвилерни кардик кутада. Проектда “Кьагьриман диде” статускайни кьенва. Ихьтин статус 5 ва мадни пара аялар хана, хвенвай дидеириз гуда.

Пуд кас кьалурнава

Россиядин Федерациядин Президент Владимир Путина Дагьустандин Халкьдин Собранидиз и республикадин президентвиле хьагьун патал кандидат яз пуд кас кьалурнава. Абур Рамазан Абдулатипов, Малик Баглиев ва Умумпазил Омаров я. Кьил акьуддай ксари лугьузвайвал, алай вахтунда и республикадиз регьбервал гун гзаф четин я. Ара датлана террористри басрух гузвай Дагьустанда агалийрин дуланажагь са акьванни хьсанзавач. Гьавилай абурвай гьукматдин налукарни гуз жезвач. Алай вахтунда агалияр анжах “Дагьнергосетдиз” 3 миллиард манат буржлу я. И идарай 4 агьзур абонентдин электркийдин линияр кьевирнава.

Президентвиле теклифнавай ксарикай Р.Абдулатипова и муькьвара В.Путинахь галаз авур ихтилатда республикадин гьалар хьсанарун патал вуч авуна кьанзаватла вичин фикрар ачухарна. Ада хуьруьн майишат хьажун патал 5 агьзур гектарда цийи узьумлухар кутун теклифнава.

Лезгийрни ква

Россиядин Челябинск вилайт вириниз спортсменрин ватан хьиз сейли хьанва. Тек са 2012-йисуз вилайтдин жегьилри и рекьай 1000 медаль кьачунва. Абурукай 150 Олимпиядин кьугьунра, Европададин ва дуьньядин гьужетунра кьачунвай бур я. Ина 5 олимпиядин кьугьунрин меркезар, 47 спортдин мектебар, гьакьни Уралдин Гьукматдин Физкультурадин Университет кардик ква. Эхиримжи йисара кьезилдин ва гимнастдин медалар кьачунвай бурун арада 23 дагьустанви ва 14 лезгини ава. Санлай вилайтдин азаддиз кьуршахар кьунай хькянавай командадин чьехи пай лезгийрикайни дагьустанвийрикай ибарат я.

Аллагь хьсан ксарин рикле ава.

Лезги халкьдин мисал

МИСКИН ХКАЖНА

Пул гвай, чпихь чьехи мумкинвилер авай ксар гзаф ава. Ингье чпин кьазанжи халкь патал харждай бур тИмил я. Элдихь рикл кун, адахь агьун гьар садалай алакьдач. И алакьун Аллагьди вичин кьани луклариз несиб ийида.

Кцлар райондин Зинданмуругь хуьруьнэгьли Сабир Ферзалиев вишералди карчийрикай сад я. Анжах ам муькуьбурулай са кардалди чешнелу я: хайи хуьр риклин сидкьидай кьан хьуналди, адан аваданвилехь ялуналди. Вич Кцлара яшамеш жезватлани, хуьруьн хийир-шийридикай садрани хьатдач. Масабурун дердийрикай хабар кьада, шад йикьара абурун кьилив фида.

Хуьре Сабиран кьени гелер гьар камунал дуьшуьш жезва. Зинданмуругьин чкьана гьалдай фенвай кьилин рехь са шумуд йис инлай вилик ада гуьнгьуна хуьтаз тунай. Суьрариз рехь акьудиз турдини гьам я. Кьве йис вилик суьрара тазиятдин мярекат паталди кьилди кьвал эцгиз тунай ада. Шумудни са касдиз ада пулуни кьумекар ганай.

гьейранарна.

Шад мярекат хуьруьн мектебдин кьвенкьвечи муаллим, шаир Лезги Бегьдула ачухарна. Ада 1825-1829-йисара эцигай куьгьне мискиндин тарихдикай ихтилатна. Ана итмирзани дишегьлийриз капл авун патал гьихьтин кьулай шартлар авайтла, инин медресада чирвилер кьачур инсанри халкьдин крарик гьикл кьуьн кутунатла рахана.

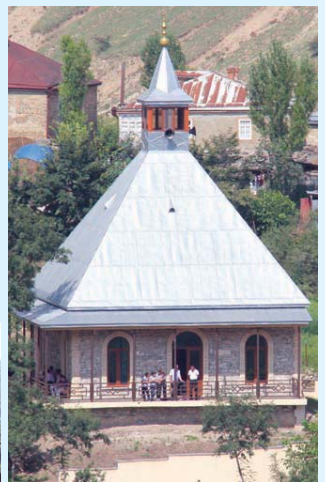
Кцлар райондин Мустафа Каздал мискиндин имам Ферагьиддин эфенди Аллагьдиз

Аллагь риклел алай, хийирлу краралди суваб кьазанмишиз алахьзавай Сабир Ферзалиеван мурадрикай садни хуьруьн чкьанвай мискиндин чкадал цийиди хьажун тир. И кар патал 2008-йисалай галайвал авур ада архитекторрив мискиндин проект чьугьаз туна. Куьгьне архитектура авайвал хьена, дараматдин кьванерикай менфят кьачуна мягькем ва иер мискин эцигун патал гзаф зегьметар чьугуна касди. Вир харжийрик вичи хев кутуна эхирни и кар кьилиз акьудна.

Алай йисан 16-августдиз мискин хуьруьнбурун ихтиярда вугун патал зурба мярекат кьиле фена. Зинданмуругьин кьакьан пелел - са береда куьгьне хуьр хьайи чкадал хьажнавай Аллагьдин кьвализ килигиз атанвай инсанрин риклери чими, хьуьтуьл гьиссер кужумзавай. И пак дараматди гьар садав инсан датлана хийирлу крарихь гелкьвена кьанзавайдакь, умуьр куьруьди тирдакь, дуьньяда анжах хьсанвилер амуькьайдакь веревирдер ийиз тазвай.

Мискин авай хуьре хатур-гьурмет, берекатни жеда, лугьуда бубайри. Мискинди инсанар пис крарикай хуьда, абурун риклел Аллагь гьиди. Цийи мискиндин акунри, адан гьенел тухванвай абавдлери, 100-далай гзаф инсандивай каплиз жедай, чилиз гамар экьянавай тавди иниз атанвай бур

Ахпа гаф муьгьманриз гана. “Кцлар” ва “Самур” газетрин редактор В.Севиханова ва С.Керимовади хуьруьнвийриз Аллагьдин кьвал муьбаракна ва ам арадиз гьайи ксариз чьехи агалкьунар Палабна.

Эхирдай себебкардиз гаф гана. Ам виридалайни тИмил рахана. С.Ферзалиева мискиндин куьлегар Зуьлфикар эфендидив вугана лагана:

- За мискин эцигна хьи, инсанар даим Аллагь риклел алаз хуьрай. Зи мурад жуван хуьруьнбуру хийирлу крарихь ялуьн я.

Ахпа ада вирибуроз и вакьнади хь авсиятда ахьйнавай игьсандин суфрадихь эвер гана.

Хуьруьнвийрихь галаз ихтилатарна, игьсандикай тьуьна, хуьре кьекьвейдалай кьудухь веревирдна за: мяректдиз и хуьрйай татай-бурни авай. Райондайни муьгьманар авачир. Им кваз такун тирни, я тахьайтла вакьнадин чьехивал кьатлун тийин?

Чина нур авай, са низ ятлани авур хьсанвилер мецел тегьидай, инсанрин кьайивилерни кьабулиз алакьдай, хьуьтуьл рикл авай Сабир Ферзалиева чара жедайла лагана: “Чкьанвай мискин аваз зи рикл тларзавай. Регьуь жезвай аз. Гила риклиз регьуь хьана.”

Хуьрйай актатайла зи риклел пудра Меккедиз фена хтай, вичихь гзаф мумкинвилер аватлани икьван чьавалди неинки хуьруьнбуру, гьич вичин вахар-стхяар патални са кепек пул харжнавачир са ватан-эгьли хтана. Хайи хуьре Аллагьдин кьвал хьажун иридара Меккедиз финиф барабар я, лагьана фикирна за.

Седакьет КЕРИМОВА

С ВЕРОЙ В ДУШЕ

Ведущий раздела Сафарбек Сафарбеков

«Все, что теряешь, можно найти замену. Но не найдет замену тот, кто потеряет Аллаха.»

Мы обращаем внимание на свой внешний облик каждый раз, выходя из дома, стараясь чисто и аккуратно одеваться, желая хорошо выглядеть перед людьми. Аллах же не обращает внимание ни на наш внешний облик, ни на наши тела, он смотрит на то, что в наших сердцах и на наши деяния. Обращаем ли мы на них должного внимания?! Стараемся ли очищать наши сердца и улучшать наши поступки, дабы выглядеть хорошо перед Всевышним?!

Всевышний Аллах сказал: «О сыны Адама! Мы ниспослали вам одеяние для прикрытия ваших срамных мест и украшения. Однако одеяние из богобоязненности - лучше» (сура 7 "ал-А' раф", аят 26).

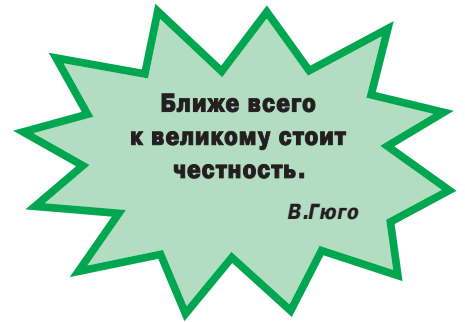
Пророк же (мир ему и благословение Аллаха) сказал: «Аллах не смотрит ни на ваши тела, ни на ваш облик, но Он смотрит на ваши сердца и деяния. Он смотрит на сердца, так как они являются носителями намерения.»

Кто делает добро ради Аллаха и Его довольства, тот

найдет свою награду у Аллаха. Если же человек совершает добрые поступки ради мирской выгоды или похвалы, то его награда останется в мирской жизни. Пророк Мухаммад, мир ему и благословение Аллаха, сказал: «Все дела оцениваются по намерениям, и каждому человеку достанется лишь то, что он намеревался обрести.»

Сделайте шаг в сторону Аллаха, чтобы заслужить Его покровительство и довольство, и Он сделает два вам навстречу, приблизитесь к Нему на пядь, и Он приблизится к вам на локоть, так как человек не может добиться успеха и спастись в этом мире без Его милости и поддержки!

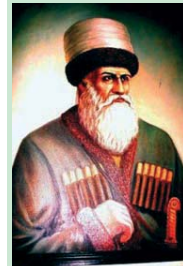
Ибн ал-Каййим сказал: «Как может спастись человек, если жена (муж) не проявляет к нему сострадания, а сын не прощает его, если он не чувствует себя в безопасности от своего соседа, если друг не дает ему добрый совет, а партнер не честен с ним? Если его враг не спит, а его собственная душа велит ему творить зло? Если земной мир приукрашен для него, а желания склоняют к погубели? Если страсть одолевает его, а гнев обуревают им? Если сатана приукрашивает ему дурное, а слабость одерживает над ним верх? Если Аллах покровительствует такому человеку и приближает его к Себе, то он справляется со всем этим. Если же Аллах покидает его и предоставляет самому себе, то все это собирается воедино и губит его.»

Цийивилер

www.samurpress.net

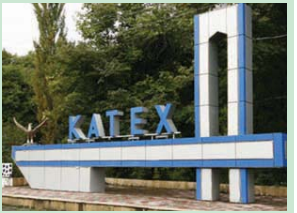
Цийи чирвилер

XIX виш йисан эвелра Къафкъазда мюридизмдин бине кутур Шейх Мегъамед Ярагъви Туъркиядиз, Ирандиз ва Юкъван Азиядиз гьикI сейли хъанай? 1863-йисуз Кахетияда Лезгийрин гьулгъузда гьикI къарагънай? К.Бороздина а вакъиадикай вуч хъенай? И суалриз жаваб гъузвай архиврин материалар жагъанва. Виликай къвезмай тилитра "Самурди" абурукай къелзавайбуруз малуматар гуда.

Фермерар патал

Балакен райондин Катех хуьре фермерар патал рефрижератордин комплексе кардик кутунва. Иниз аваданлухар Германияда йни Гьолландиядай гъанва. 1,36 гектардин чка къзвай цийи карханада фад чIур жезвай майваар хуьда. Ина муркIадив къаз тун патал раснавай 12 чка ава. Девирдик къзвай цийи карханадикай Балакендин ва кунши районрин фермерри менфят къачуда.

Планетадин иерди

Россиядин Тула шегъерда къелзавай, вичин 13 йис тир Анастасия Сивова "Планетадин 2013-йисан гъвечи мисс" яз малумарнава. Талукъ конкурсда 70 уьлкведин руш аялри иштиракна. Сад лагъай чка къун патал тек са нервал бес жезвачир. Гъвечи миссди гьакIни вирдалайни хъсан къуьлерна, манияр лагъана, ингилис чIалалди рахана къанзавай. Мектебда къвенкIвечи тир Анастасия "Сюжет" тIвар ганвай хореографиядин коллективдин солистка я. Ада фортепианода ва скрипкада зурба пешкарди хъиз ягъизва. Руша шириарни теснифзава. Адан ктаб чапдиз гъазурнава.

Гъайванрин чIал чирзава

Америкадин Садхъанвай Штатрин Кефер Арзондин Университетдин алимар махарик квай хтин ажайиб туькIуьрун арадал гъиз алахънава. Абуру гъазурзавай аппаратди гъайванрин ванер инсандин чIалаз элкъурдай мумкинвал гуда.

Цийи аппаратдин куьмекдалди инсанриз вини къил 10 йисалай гъайванрин чIал чир жедат. Профессор Кон Слободчикова къвизвайвал, мукъвал йисара чун калин шикаятдин, асландин гьургурдин, билбилдин манийрин гъавурдани акаьда.

КАМАРВАНВИ ТАВАТ

Къебеле райондин Камарван хуьрай тир Лачин Мингчевир шегъерда чIехи хъана. Генжедин Гьукъуматдин Университетдин методикадин факультет акъалтIарайдалай къулухъ вичин хуьруьнэгъли Самирахъ галаз хизан туькIуьрай ам Бакудин Гъейдар Алиеван тIварунихъ галай лицейда къвалахал акъвазна.

Лачин Руьстемова 8 йисан къене савадлу ва алакьунар авай муаллим хъиз сейли хъана. Гила гзаф дидебубайриз чпин аялрив гъадан синифда къелиз таз къанзава. Вич къве аялдин диде тир и таватди аялриз чирвилер гун патал вири жуьредин ала-хъунар ийизва.

Самнат МУРСАЛОВА

ПЕРИЗАДА, ГЪАЙ ГЪУЗЕЛ ЯР

Чи сур чIаварин шад межлисрин гъава авай ина. Жегъил рушари свас юкъва туна къуьлиз-къуьлиз "Перизада" илигайла вирдин пузаррик хъвер акатнай.

Гзаф йисара "Сувар" ансамблди къуьлерай, сегънедай чи мехъерин адетар теблигъ авунихъ вичин пай кутур Альвиядин мехъер халисан лезги руьгъивди диганвай. Мирекат ихъинди хуьни "Суварин" коллективди къуьн кутунвай. Ина ансамблдин вири макъам-чир, маничир ва къуьлдайбуру авай. Альвиядин иер къуьлуни лагъайтIа, межлисегълидин пагъ атIанвай.

Тек са лезгийриз хвешизвачир. Мехъерик квай маса миллетрин векиларни гзаф шад тир. Абуру чнихъ галаз къуьн-къуьне уьмуьр гъалзавай лезги халкъдин къадим адетар акъаз гъейран хъанвай.

АЗИЗРИН Севда

Им халисан лезги мехъер тир. Бакуда ихътин мярекатри рикI аладарда. "Куьн Альвиядинни Эльдаран мехъерик акун чи эрзиман я" гафар къхъенвай эверун къачурла рикIяй хвеш хъанай чаз.

Мехъер Бакудин "Мовида" тIвар ганвай мярекатрин къвале къиле физвай. Къве лезги жегъилди - Бакудай тир Альвия Гьасанованин Твердай тир Эльдар Пашаева хизан туькIуьрунин шадвал ийизвай. Свасни чам чи халкъдин дегъ чIаварин "Свас гъидай макъамдалди" къенез гъахъайла вирибуруз зуз акъатнай. Ахпа гадайри чам, рушари свас юкъва туна къуьлнай.

РикI ахъайдай са карди мехъерик вирибуруз тарс ганай: сагъдугъар лугъдайла свасни чам чпин марифатлувилай гъар гъилера къвачел къарагъзавай ва гаф тамам жедалди апуькзавачир.

QALİBLƏR

Bu il respublikamızın ali məktəblərinə qəbul imtahanlarında 6 abituriyent ən yüksək nəticə göstərmişdir. 700 ball toplamış həmin gənclərə Prezident təqaüdü təyin olunmuşdur. Fəxr edirik

Bakıdakı 258 sayılı orta məktəbin məzununu Məhəmməd Şahin oğlu İsmayilov uşaqlıqdan zəhmətkeşliyi ilə seçilib. Böyükdəcə valideynləri və müəllimləri onun təhsilə, elmə göstərdiyi sonsuz marağa heyran olublar. Bütün fənlərə yaradıcılıqla yanaşan Məhəmmədin məktəbi qızıl medalla bitirməsi heç kim üçün gözəlməz olmadı.

- Qələbəyə görə ən çox kime borclusan? - deyə Məhəmməddən soruşduq.

- Anama. Mənim hər uğurumda onun payı var. Anam Azərbaycan Dövlət Universitetinin mexanika-rizayətiyyat fakültəsinin məzunudur, ancaq işləməyib, həyatını ailəsinə həsr edib. Mənimlə kiçik bacım Zərifə üçün o, adi ana deyil, fədakar insandır.

- Sənin üçün həyatda nümünə kimdir?
- Atam. O, hüquqşünas idi. Qusar rayonunun Yasaboba kəndində orta təhsil almış, universiteti bitirdikdən sonra Bakıda çalışmışdı. Atam düzgünlük və prinsipiallıq mücəssəməsi idi. O, vəfat edəndə bu, çoxları üçün ağır itki oldu. Həyatda ən vacib dərsləri mən atamdan almışam. O, bizə zəhmətli sevməyi və namus-la yaşamağı öyrədib.

- Dərslərdən başqa nə ilə məşğul olursan?
- Mütaliəni çox sevərəm. Aqata Kristi, Konan Doyl, Jorj Simenon, Çinqiz Abdullayev mənim sevimli yazıçılarımdır. Ümumiyyətlə, detektiv janrını xoşlayıram.

- Sən Prezident yanında Dövlət İdarəetçilik Akademiyasına qəbul olmusan. Bu seçimi etməkdə sənə kim yardımçı oldu?

- Bu, mənim öz seçimimdir. Düşündüm ki, bilik və bacarığımı bu sahədə göstərə bilərəm.

Söhbətimizin sonunda Məhəmməd etiraf etdi:
- İngilis dili ilə ayrıca məşğul olacağam. Mən öz ləzgi dilimi də daha mükəmməl öyrənmək fikrindəyəm. Bunun üçün qrammatikani yaxşı bilməliyəm.

- Uğurlarında daha kimin payı var?
- 258 sayılı məktəbdə mənə dərs demiş bütün müəllimlərin. Repetitorum Ağca müəlliminin. Qusar rayonunun adlı-sanlı ziyalılarından olan babam Rauf Məmmədzaadənin.

Valideynlərini çoxları kimi "mama", "papa" deyil, "dide", "buba" adlandıran, öz ana dilində və Azərbaycan dilində səlis danışan, doğma respublikası ilə fəxr edən Məhəmməd gedəndən sonra düşündük: "Azərbaycanın gələcəyi bu cür dərin tefəkkürlü gənclərdən asılıdır."

ki, onların arasında "Samur" qəzetinin fəal oxucuları və yaxın dostları olan Flora Qafarova və Məhəmməd İsmayilov da vardır. Onlar redaksiyamızda olmuş və sevinclərini bizimlə bölüşmüşlər.

Flora Eldar qızı Qafarova Sumqayıtdakı texniki və təbiət elmləri liseyinin məzunudur. Bu liseyin bütün uğurları Minarə Tahirovanın adı ilə bağlıdır. Yüksək təlim-tərbiyəsi ilə seçilən bu təhsil ocağı yalnız "4" və "5" qiymətlərlə oxuyan uşaqları öz qoynuna alıb. İki il əvvəl Minarə xanım vəzifəsindən aralansa da, onun yaratdığı qayda-qanun öz qüvvəsini saxlayıb. Flora bu liseyin yetirməsidir. O, əla təhsilə, düzlüyü sevməsinə və prinsipiallığına görə sinif nümayəndəsi seçilmişdi. Məktəbdə nüfuz sahibi olan Flora çoxları üçün nümunə idi.

- Böyük uğuruna görə ən çox kime minnətdarsan?
- Nənəm Əzinəyə. O, mənə dərslərimlə məşğul olmaq üçün hər cür şərait yaradıb. İllərlə əziyyətimə qatlaşıb. Mənə tek nəzakət etməyib, həm də dostum, sırdaşım olub. Anam Rəbiyə ilə atam Eldar da məndən ötrü çox zəhmət çəkiblər.

- Dərslərdən başqa nəyə marağın olub?
- Qurani oxuyub əzbərləməyə. Bu məqsədlə ərəb əlifbasını öyrənmişəm. Arzum ərəb dilini öyrənməkdir.

- Sən Qafqaz Universitetinin ingilis dilinin tərcüməçisi ixtisasını seçmişin. Seçimindən razısanmı?
- Əslində mən tibb fakültəsini seçməli idim. Uşaq həkimliyi mənə maraqlı deyildi. Yəqin ki, gələcəkdə ixtisasımı dəyişəcəyəm.

- Bəs niyə həkimliyi arzulayırsan?
- Çünki həkimlər insanlara daha çox kömək edə bilərlər.

- İnsanlarda ən çox hansı keyfiyyətləri qiymətləndirirsən?
- Düzlüyü. Mən yalanı, ikiüzlülüüyü və tamahkarlığı qəbul edə bilmirəm.

- Hobbın nədir?
- Futbol azarkeşiyəm. "Mançester yunayted" komandasının oyunlarını izləməyi xoşlayıram.

- Valideynlərin Qusar rayonunun Hil kəndindəndir. Yəqin ki, yay tətillərini həmişə kənddə keçirmisin.

- Bəli. Bu kəndi, onun təbiətini, insanların xoş sevərəm. Bu kəndin mənim formalaşmağa böyük təsiri olub.

- Həyatda kime oxşamaq istədin?
- Özümə.

Bunu Flora qətiyyətlə dedi. Elə dedi ki, gələcəkdə onun prinsipial və bacarıqlı mütəxəssis olacağına şübhəmiz qalmadı.

S. KƏRİMOVA

XƏBƏRLƏR

Jurnalın yeni sayı

Dağ yəhudiləri STMEGI Beynəlxalq Xeyriyyə Fondunun Qubada çıxan "Birlik - Edinstvo" qəzetinin əlavəsi olan "Qudyal" jurnalının yeni sayı işıq üzü görüb. İstedadlı jurnalist Nəcəfəli Nəcəfovun baş redaktor olduğu "Birlik - Edinstvo" qəzeti 2002-ci ildən nəşr edilir. Öz dəst-xətti ilə respublika mətbuatında layiqli yer tutmuş bu mətbu orqan Azərbaycanın və xarici ölkələrdə yayımlanır.

Qəzetin əlavəsi olan jurnalın son sayında ulu öndər Heydər Əliyevin 90 illiyinə həsr edilmiş materiallar dərc olunmuşdur. STMEGI Beynəlxalq Xeyriyyə Fondunun prezidenti, Rusiya və Avrasiya yəhudi kongresslərinin vitse-prezidenti, fəlsəfə elmləri namizədi German Xaxaryayevin "Azərbaycan - dünyanın tolerantlik nümunəsi" sərlövnhəli məqaləsində dəhi şəxsiyyət Heydər Əliyevin həyat və siyasi fəaliyyətinin mühüm anlarından söhbət açılmışdır. Jurnalda həmçinin yubileyə əlaqədar Quba şəhərində və Qırmızı Qəsəbədə görülmüş tikinti-abadlıq işlərindən də ətraflı yazılmışdır.

İnkişaf sürətləndiriləcək

Bir neçə gün əvvəl İsmayılı, Qəbələ, Oğuz və Şəki rayonlarında səfərdə olmuş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sosial-iqtisadi inkişafında davam etdirilməsi və sürətləndirilməsi məqsədi ilə Prezidentin Əhtiyat Fondundan İsmayılı rayonuna 2 milyon manat, Şəki rayonuna isə 4,5 milyon manat ayrılmasından ötrü sərəncamları imzalayıb. Şəki rayonu üçün nəzərdə tutulmuş pulun 2,5 milyon manatı Aşağı Göynük-Baş Göynük-Baş Şəhərdə avtomobil yolunun tikintisinə sərf olunacaq.

Respublikamızın şimal bölgəsinə daxil olan Xaçmaz, Şabran və Siyəzən rayonlarının da iqtisadi inkişafını sürətləndirmək, tikinti-abadlıq işlərini genişləndirmək məqsədi ilə Prezidentin Əhtiyat Fondundan həmin rayonların hər birinə 2 milyon manat ayrılmışdır.

Maaşlar artırılacaq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dövlət büdcəsindən maliyyələşən bir sıra təşkilatlarda çalışan işçilərin əməkhaqqlarını artırılması haqqında sərəncəm imzalayıb. Maaşlar bu ilin sentyabrın 1-dən orta hesabla 10 faiz artırılacaq. Bu, həmin sahələrdə çalışan işçilərin sosial müdafiəsinin daha da gücləndirilməsinə kömək göstərəcək.

BİR KƏNDƏN İKİ MƏKTUB

ÜRƏK SÖZÜ

Onun haqqında çox eşitmişdik. Kitablarını oxuyurduq, ana dilimizdə yazdığı şeirləri əldən-ələ gəzirdi. "Samur" qəzetinin redaktoru kimi onu qiymətləndiririk, sevirdik. Bir yaz günü kəndimizə qonağı kimi qarşıladığımız onu. İlk baxışdan ürəyimizə yol tapan səmimiyyəti, gözəl söhbətləri onu bizə daha da yaxınlaşdırdı. Həmin gün kəndimizdə bütün evlərdə söhbət Sədaqət xanımdan, onun yaradıcılığından, xalqımız üçün ərsəyə gətirdiyi gözəl işlərdən gəldi.

Bundan sonra Sumağallı kəndi ilə "Samur" qəzetinin əlaqələri genişləndi.

Redaksiyamıza İsmayılı rayonundakı Sumağallı kənd tam orta məktəbinin iki qabaqcıl müəllimi məktub göndərib.

Telefon danışmaları, gənclərimizin redaksiyada görüşləri bizim üçün sözün əsl mənasında yeni, maraqlı bir dünya oldu. Üstəlik xalqımızın tarixi, mədəniyyəti, ədəbiyyatı haqqında bizə dərin bilgilər verən "Samur" qəzeti həyatımıza daha sıx daxil oldu.

Onun kəndimizə ikinci gəlişi payıza təsadüf etdi. İndi o, artıq qonaq deyildi. Onu doğmamız kimi qarşıladıq. O, kəndimizdə bir neçə evin əziz qonağı oldu. Hansı qapını açırdıqsa, Sədaqət xanımı təqdim etməyə ehtiyac olmurdu. Ağbırçaq nonələr, qoca babalar, hətta balaca uşaqlar da onu tanıyırdılar və bu cür qarşılanma mənim də ürəyimi qürur hissi ilə doldururdu.

Hələ bizim məktəbli dostlarımız! Onlar qonağın yolunu intizarla gözləyirdilər. Sədaqət xanım məktəbdə uşaqlara ləzgi "Əlifba"sı dərsi keçdi, üstəlik "Lezginka" rəqsinin bəzi sirlərini öyrətdi. Uşaqlar uzun müddət həmin görüşün xoş təassüratı altında oldular. İndi onların əksəriyyəti ali məktəb tələbələridir və "Samur" qəzeti redaksiyası ilə bu gənclər arasında sıx əlaqələr yaranmışdır. Bu gün əlimə qələm alıb bu sətirləri yazmaqda məqsədim Sədaqət xanımı 60 illik yubileyi münasibətilə təbrik etməkdir. Bu təbrikin arxasında Sumağallı kənd camaatının, bütövlükdə

İsmayılı ləzgilərinin bu istedadlı qələm sahibinə, xalqımızın fədakar qızına ünvanlanan xoş arzuları durur. Ona cəsarətli, uzun ömür, daha böyük yaradıcılıq uğurları arzulayıyıq.

Arzu MIRZƏYƏVA

ÜLVİ HİSSLƏRİN TƏRƏNNÜMÜ

Hazırkı dövrdə çoxsaylı oxucuların hərmətini qazanmaq hər sənətkara nəsihət olmur. Əsl sənətkar bilsə ki, oxucusu yoxdur, çətin ki, bir daha qələmi əlinə alsın. Mən Sədaqət Kərimovanın yüzlərcə oxucularından biriyəm. Yazığımın bu yaxınlarda işıq üzü görmüş "Ağ qəm" povest və romanlar toplusunun böyük maraqla oxudum.

Janrından asılı olmayaraq, yazığımın bədii yaradıcılıq nümunələrinin hər birisi bizim üçün qiymətli gövhərə, ürəkləri oxşayan inciye çevrilmişdir. Belə incilərin, gövhərin təbii ki, alıcıları da çox olur. S.Kərimovanın yaradıcılığı haqqında yazmaq olduqca çətin və eyni zamanda çox asandır. Çətinidir, ona görə ki, bu sənət əsərləri haqqında bir sıra tanınmış ədəbiyyatşünaslar geniş söhbət açmışlar. Bu, eyni zamanda mənim üçün çox asandır. Hər şeydən əvvəl ona görə ki, sənətkarın yaradıcılığı, söz və fikir dünyası mənə doğma

və yaxındır. Yazıcı əsərlərində ötrü hadisələr və problemlərə deyil, dövrün, zamanın, ictimaiyyətin maraqları dairəsində olan aktual məsələlərə toxunur və onların bədii hallını verir. Yazıcının dili sadə və səmimiyyətdir. Dialoqlarda və təsvirlərdə xarakterlər açılır. Sənətkarın dili o qədər axıcı, bədii təsvir vasitələri o qədər yerli-yerində, hadisələrə uyğun seçilmişdir ki, kitabda verilmiş "Bir yaz gecəsi" povestindən tutmuş, "Ayı yağışı" romanına kimi bütün əsərlər birməfəsa oxunur. Onun diqqət çəkən təhkiyəsi oxucunu düşündürməyə xidmət edir.

Qələmə aldığı bədii nümunələrdə sənətkar xalqımızın mənəvi və əxlaqi tərbiyəsinə, cəmiyyətin və dövlətin əsasını təşkil edən ailə problemlərini real işıqlandırır. Mənəviyyatımızın çökünməsinə, mənəvi dəyərlərimizdən uzaqlaşmağımıza səbəb olan problemləri ön plana çəkməklə bir növ həyəcan təbii çalır.

Onun əsərlərində hissiyyət, psixoloji məqamlar çox güclüdür. İnsan psixologiyasına yaxından bələd olan sənətkar oxucusunu mənəvi hisslərlə tərbiiyələndirir, düşündürür. Bu əsərləri oxuduqca oxucunun mənəvi dünyası təzələnilir, billurlaşır. Ülvü hisslər insanı qanadına alaraq gözəl bir sevgi dünyasına, məhəbbət aləminə aparır.

Böyük alman filosofu Hegel deyirdi ki, Şərqi şüur forması Qərbi nisbətən daha poetikdir. Bu onunla əlaqədardır ki, şərqilər daha çox hisslərlə düşünlür, hər şeyə gözəllik prizmasından yanaşırlar. Sədaqət xanımın da bədii yaradıcılığı həmin əsas üzərində qurulmuşdur...

Heydər XƏLİLOV

Qələm yazanı qılnc poza bilməz.

Azərbaycan atalar sözü

“САМУРДИН” МЕКТЕБ

ШАИРДИН КАМАЛЛУ ГАФАР

Дагъустандин халкъдин шаир Хуьруьг Тагъиран
120 йисан юбилейдиз талуькь яз

■ Эсерар ава, садра келайла, са акъван лезетни тагана, рикелай алатдай. Эсерар ава, асиррай асирриз фидай, несилрилай несилрал агакъдай, са члавузни чпин кьимет агъуз ават тийидай. Мидаим амуькьдай классикрин эсерлу эсерар!

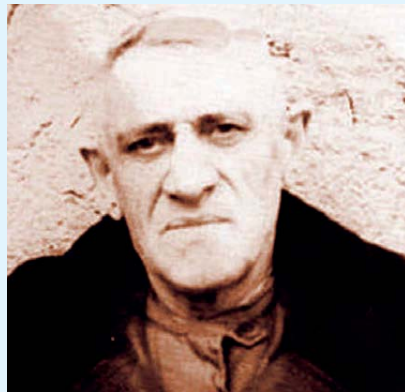
Лезги шииратдин чехи устаддин арада Хуьруьг Тагъиран тварци кьетлен ва лайихлу чка къазва. И зенд тестикъ авун паталди инал Стлал Сулеймана Хуьруьг Тагъиран гьакьиндай лагъай гафар рикел хкун кутугнава: «Х.Тагъиран шиирар зурба эсер ийидай ва къакъан дережадин ери авайбуьр я. Лезги шаирдин арада Хуьруьг Тагъир са чипинин къакъан я лагъайга, зун ягълмиш жедач».

XX асирдин Гомера Хуьруьг Тагъиран эсерриз гьакь-лудакач чехи кьимет ганва. Х.Тагъиран уьмуьр С.Сулейманан уьмуьрдиз ухшар хъайивал, шиирар туькьлуьрунин устадвилин жигьетдайни ам С.Сулейманаз ухшар я лагъайга, зун гьалагъл жедач. Халисан гафунин устад хъайи чехи шаирди гьар са эсер члалан таьсирлу такьатрикай тафаватлуьвиледи менфат къачуна, фасагьат члалалди кьхенвайвилей, келчирин гуьгьуьларни хкаж жезва. «Поэзия – дуьньядин гуьзел я» лагъанай лезгийрин машгьур кьелемъгъли Р.Гьажиди. И гьакьикъат Х.Тагъир хьтин эдебиятдин классикри тестикъарзава. С.Сулейманан эсерра хьиз, Х. Тагъиран эсерани насигьатдин камаллу гафар гзаф ава.

Кьейд ийиз кланзава, лезги кьхьизвайбуьру гзаф дуьшуьшра, дуьньядин жуьреба-жуьре халкъарин кьхьирагьрин, шаирин, алирдин ва масабунун эсеррай къачунвай камаллу гафар чпин эсерра, макъалайра эпиграфар хьиз ишлемишзава. Амма жуван халкъдин камалъгълийри лагъанвай насигьатдин гафариз, вуьиз ятлани, са акъван фикир гуьзвач. Ава эхир чахъни гафунин зурба устадар, камалъгълийр. Гьабурукай сад Дагъустандин халкъдин шаир Х.Тагъир я. Агъадихъ чна келзавайбуьрун дикъетдиз адан эсеррай къачунвай камаллу гафар гьизва.

Акьул тушни бес инсан,
Завалрикай хуьдайди.

Бегьер тагур цвевлин тара
Ширин майва гьизни, я кас?

Чин члур мийир, эй бейниван,
Чирна рахух тахсир жуван.

Чи метлебар дуьз жедач,
Садни авам амай къван.

Фикир ая хьсан садрахъ,
Акатайдан жемир члалахъ.

Ваз ам гуьрчег акулалди винелай,
Члалахъ жемир, килиг цийи кьилелай.

Кьулуьхъай рахун виридаз гунагъ я.

Гьахъ клан ятла ваз – зегьмет вич гьахъ я.

Чирвал авачиз авур
Кардин эхир шулуьгъ я.

Кьуру гафар-члаларал
Гьич са затлни туькьлуьрд туш.

Акьул кьиле кланда, ихтияр гьиле.

Газурайди: Куруьгли ФЕРЗАЛИЕВ

Илим
гапурдилай хци я.
Лезги халкъдин
мисал

КВЕЗ ЧИДАНИ?

Аялри куьмек ганай

■ 1943-йисан эвелра Сталина Москвадин 612-нумрадин мектебдин сад лагъай синифда келзавай Лена Азаренковадилай адетдин тушир чар къачунай. Ленади кьхенай: “Играми Иосиф Виссарионович! Зи буба Азаренков Анатолий Васильевич авиациядин эскадрильядин командир тир. Ам Ватан душманрикай хуьдайла женгина гьелек хьана. Зи дидеди Киевда фашистрин акшина женг члугуна. Ингье гьамни кьена. Зун жуван бадедихъ галаз санал яшамни жезва. Гьар пенсия къахчудай вахтунда ада заз кьугьвадай затлар ва конфетар къачун патал пул гуьзва. За а пулар харж тавуна хвенва ва гила захъ 110 манат ава. За Квевай Палабаза, а пул самолёт расун патал къачу ва а самолёт зи бубади кьуллуьг авур 237-полкуниз ракъугъ. Кьуй адан юлдашир алчак фашистрилай зи бубадин кьхьас къахчурай.”

Ленадин чар “Огонёк” журналдин 1943-йисан 4-нумрада чап хьана. Идалай кьулуьхъ СССР-дин вири пиперай аялри чпиз ганвай “конфетринни” “ёлкадин” пулар кьватлиз, самолётар расун патал фондуниз ракъурна. Ставрополдин аялри 100 агъзур манат, Иваново вилайетдин аялри 1 миллион манат пулар кьватлнай ва икI мад. 1943-йисуз аялрин пуларалди са шумуд “Ил-2” самолётар расна фронтдиз ракъурнай. 237-полкунин командирди ихьтин самолет къачурла Ленадиз разивал къалурдай чар кьхенай.

ДУЬНЬЯДИН МЕКТЕБРА

Сад лагъай чка къазва

■ Украинадин Одесса шегьердин 103-нумрадин урус мектебда 70 миллетдин векилри: украинвийри, урусри, болгарри, молдаванри, лезгийри, азербайжанвийри, белорусри, тажикри, къазахри, полякри, вьетнамвийри ва масабуну келзава. Эхиримжи 20 йисан кьене ина 133 миллетдин векилри келнава. Гила мектебда чеб Кениядай, Сириядай, Китайдай, Кореядай, Румыниядай, Венгриядай ва маса уьлквейрай тир аялрини чирвилер къачуьзва. Гзаф миллетрин векилри келзавай маса мектеббрив гекьигаила и мектебди дуьньяда сад лагъай чка къазва.

Исламдин тарих чирда

■ Чехи Британиядин юкьван мектебра цинин келдунин йисуз цийи предмет: “Исламдин тарих” кардик кутада. Макъсад аялриз Исламдикай авайвал чирвилер гун я. Цийи тарс арадал гьун патал зегьметар члугунвайди Чехи Британиядин Мусурманрин Совет я. Алай вахтунда уьлкведин Мусурманрин Советдик экечИнавай исламдин тешкилатрин кьадар 500-далай алатнава.

Гьевечизамаз келда

■ Гьолландияда аялар 4 йиса аваз сад лагъай синифдиз физва. Цинин йисалай 2,5 йиса авай аяларни мектебдиз фида. И ниятдадди уьлкведа пилот проект патал 10 мектеб тайинарнава. Сифте варцара и аялри кьуд юкьуз келда. Абуру келдунин харжи гудач.

Цийи проектди кьил кьургIла ва нетижаар хьсанбуьр хъайитIа, уьлкведин вири мектебра аялри лап гьевечизамаз, 2,5 йисалай келдиз гатIунда.

Чирвилер къачуьзва

■ Йемендин мектебра аялри 12 йисуз келзава. Ина гьар са аялдиз Исламдин руьгьда тербия гуьзва. Сад лагъай синифдалди аялри “Аммаджуз” ва “Табарак” хуралай чирзава. ГьакIни келзавайбуьр Мегьамед пайгьамбардин уьмуьрдин рекьихъ галаз танишарзава. Аялри юкьван мектебда исламдин къанунарни чирзава.

Арзаяр кьхьиз тазва

■ Узбекстанди Россиядиз гзафни-гзаф жегьилар физвайди фикирда кьуна са маса жуьредин къайдаяр кардик кутунва. Мектеб акьалтIарзавай жегьилрив са шумуд йисан кьене уьлкведай кьеце патаз фидач лагъана арзаяр кьхьиз тазва. Гафуниз амал тавуьбуьруз жаза гуьзва. Рушарив гьакIни институтда келзавай вахтунда гьуьлуьз фидач лагъана арзаяр кьхьиз тазва.

Газурайди:
Гуьлхар Гуьльиева

НОВОСТИ НА ВСЕ ГОЛОСА

Женихов хоть отбавляй...

50 холостяков ждут свою судьбу. В селах Шишинер и Ура, что в Татарстане тоскуют по невестам.

Средний возраст жителей двух сёл - 42 года. Больше 50 мужчин - холостяки. При этом все без вредных привычек, имеют или строят хорошие дома, работают. Но хозяйек нет.

Раузит Галиев, глава сельского поселения, решил не сдаваться, а лично устроить судьбу холостяков - односельчан. Учредил временную премию - по 5000 рублей

за женитьбу, начал возить женихов на смотрины, находить одиноких женщин из других районов и приглашать их в гости.

Несколько пар уже свили семейное гнездышко. Например, Резеда и Савиль Сабировы. Они познакомились в феврале 2012 года. У женщины от первого брака есть дочь. И тут такой подарок - Савиль. Скромный, не пьёт и не курит, работающий мужчина в полном расцвете сил. Чего ещё нужно?

Сейчас главы нескольких сельских поселений из соседних районов договорились познакомить одиноких женщин с шишинерскими холостяками.

Кстати, сам галава женился в 33 года, по сельским меркам позновато. Есть у него близкий друг, 55-летний агроном, тоже не женат. И вроде всё при нём: и внешность приятная, и характер хороший, спокойный, не пьёт, не курит, образован. Есть дом, большое хозяйство, автомобиль. Не хватает только жены.

И в Уре, и в Шишинере дороги с асфальтовым покрытием, есть магазины, школы, детские сады, есть даже культурно-спортивные комплексы, бассейн. В каждом доме вода, свет, газ, Интернет. До столицы Татарстана - Казани - всего полтора часа на машине.

Китай отойдет от курса «один ребенок»

В КНР впервые за много лет уменьшилось трудоспособное население. Теперь власти могут отменить ограничения на числе детей в семье. Пока действует правило - не более одного ребенка. Нарушителям грозят санкции. Но сельским жителям наказаний избежать легко. Да и в городах, если муж и жена сами были единственными детьми, им разрешат завести второго ребенка.

Предполагаемые изменения в демографической политике связаны в первую очередь с тем, что этого желают сами китайцы. Народ хочет возвращения рода, то есть чтобы в семье был мальчик.

За почти 35 лет, что действуют ограничения, недостаток населения составил примерно 300 млн. человек. Но запреты действуют не повсеместно. Они не распространяются на национальностей. Да и в деревнях указания часто игнорируют.

Вмешательство правительства плюс давление традиций отразились и на гендерной проблеме. Недерко будущие родители, узнав, что ожидается девочка, решают сделать аборт. Образовался перевес числа мужчин над женщинами.

Особенно сильно это сказалось на селе. Множество молодых женщин уехало в города, надеясь

устроить там свою судьбу. В результате, в деревнях остается огромное число холостяков. В ближайшие десятилетия от 30 до 50 млн. мужчин не смогут найти себе жен.

ГАФАПАГ

Кых	- кІвалин чил чухьуйдай чеб
Хьйф	- кьил гьйдай набататрин винел жедай хьубруьшар
Хьукьу	- буран
Хьунч	- чилелай хьакьанвилыхь хкаж хьанвай чка
Хьубруьш	- кьелелч чкал
Хьяр	- кІвенкІ алай пая
Цвягь	- хузарин жуьре
Церева	- уяхдаказ
Цинцих	- гьашарат
Цилем	- яргьи ва кІеви кьван
Цирипул	- недай дувулар
Цукаг	- ширин миже
Цуьргьуь	- хуз
Цант	- цІапан
Цаху	- туьнт
Цемгьяр	- кульуь ЦІахмах кьванер
ЦегІ	- пул (кьумар кьугьвадайла)
Цина	- магьсулдин хьач атІудай мукал
Цуфан	- кьуруриз экІянавай техил акадардай яргьи алат
Чабабай	- чепелукь
Чакьу	- чІехи ништІер
Чевер	- жикІийрин жуьре

О ЧЕЧЕВИЦЕ

Люди, ежедневно употребляющие в пищу много клетчатки, имеют меньше шансов умереть раньше времени вследствие сердечно-сосудистых заболеваний, рака и инфекций. Также клетчатка способствует снижению веса, уровня холестерина и улучшению работы сердца. Традиционно клетчаткой богаты цельное зерно, фрукты, овощи и бобовые. К примеру, Департамент сельского хозяйства США рекомендует женщинам употреблять в пищу примерно 25 граммов клетчатки ежедневно. Мужчинам рекомендуется есть 38 граммов. При этом примерно половина чашки вареной чечевицы содержит 8 граммов клетчатки. А половина чашки миндаля - почти 9 граммов. Чашка овсянки содержит 4 грамма, чашка чернойслива - около 6 граммов.

ВНИМАНИЮ ЧИТАТЕЛЕЙ!

В районах республики на газету "Самур" можно подписаться коллективно и индивидуально в любое время.

Годовая подписка составляет 15 манатов.

Продается двухэтажный дом в Гусаре

Постоянная вода, телефон, газ, фруктовый сад.
Цена договорная. Конт.телефон: (050) 734-14-55

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Если Вы хотите жить и работать на лоне красивой природы, то у нас есть хорошее предложение для Вас.
Работа для молодой семейной пары.
Предоставляются все условия для проживания.
Свяжитесь с нами по телефону: (050) 263-77-97.

YAZIÇI HAQQINDA KİTAB

Azərbaycan Respublikası Nobel İnformasiya Mərkəzi tərəfindən "Sədaqət Kərimovanın həyat və yaradıcılığı" adlı kitab hazırlanaraq oxucuların ixtiyarına verilmişdir.

Müasir Azərbaycan və ləzgi ədəbiyyatının tanınmış nümayəndəsi olan S.Kərimovanın həyat və yaradıcılığı haqqında geniş və əhatəli məlumat verən bu nəşr beynəlxalq standartlara cavab verən bibliografik vəsaitdir. Burada şair, nasir, dramaturq və publisistin 1969-cu ildən 2012-ci ilə kimi yaradıcılığı öz əksi-

ni tapmışdır. Kitabda qələm sahibinin əsərlərinin nəşri, həyat və fəaliyyətinin əsas tarixləri haqqında məlumatlar, elm, ədəbiyyat, mədəniyyət xadimlərinin onun haqqında dedikləri və sairə öz geniş əksi-ni tapmışdır.

Filologiya elmləri namizədi Bəybalə Ələsgərov tərəfindən tərtib olunmuş 207 səhifədən ibarət bu bibliografik vəsait ədəbiyyatşünas alimlər, tədqiqatçılar, kitabxanaçı-bibliograflar, müəllimlər, tələbələr və ümumiyyətlə, geniş oxucu auditoriyası üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Опечатка, или..?

«...Отметим, что согласно официальным данным, 90% населения Кусарского района Азербайджана являются лезгины. Это вторая по численности группа некоренного населения после русских».

Эти слова взяты из статьи М.Мурсаловой «Толерантность – веление времени» напечатанной в газете «Неделя» от 8 августа 2013 года. Что это, опечатка, неграмотность автора или позиция редакции? С каких пор лезгины считаются некоренным населением Азербайджана?

«САМУР»

Высший суд - суд совести.

В.Гюго

SAMUR

Баş редактор
Sədaqət KƏRİMOVA

Redaksiyanın ünvanı: AZ 1073 Bakı, Mətbuat, prospekti, "Azərbaycan" nəşriyyatı, 3-cü mərtəbə, 101-ci otaq.

www.samurpress.net
www.sedagetkerimova.com
e-mail:sedagetkerimova@gmail.com

Hesab nömrəsi
26233080000
"Kapital bank"ın 1 saylı
Yasamal filialı
kod 200037
VÖEN 130024708

Qəzet Azərbaycan
Respublikasının Mətbuat və
Informasiya Nazirliyində
qeydə alınıb.
Qeydiyyat nömrəsi - 78

İndeks: 5581
Sifariş: 3160
Tiraj: 3000
Tel: (012)432-92-17

"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunmuşdur